

**Національна технічна група експертів з питань
імунопрофілактики (НТГЕІ)**

ПОЗИЦІЯ № 19-11/2024-1

(офіційна заява, згідно з протокольним рішенням НТГЕІ від 19.11.2024 року № 36)

Щодо рекомендації МОЗ України стосовно заходів з імунопрофілактики.

Дані рекомендації НТГЕІ мають рекомендований характер.

Рекомендації НТГЕІ щодо деяких питань актуальності змін до чинного Календаря профілактичних щеплень в Україні з урахуванням позиції державної установи «Інститут епідеміології та інфекційних хвороб ім. Л.В. Громашевського НАМНУ», отриману з листом від 24.10.2024 № 567

1. У відповідь на запит МОЗ України № 26-04/42741/2-24 від 12.11.2024, НТГЕІ розглянула актуальність змін до чинного Календаря профілактичних щеплень в Україні та надає опрацьовані пропозиції до зміну Календаря щеплень у вигляді Позиції:

1. Щеплення за віком

Інфекції, вакцинація проти яких забезпечується коштом державного бюджету											
Профілактика інфекції	2 доба	2 міс	4 міс	6 міс	12 міс	18 міс	4 роки	6 років	12-13 років	16 років	Дорослі
Гепатит В ¹		1-а доза	2-а доза	3-я доза		4-а доза					
Туберкульоз ²	БЦЖ										
Кашлюк, дифтерія, правець ³		1-а доза	2-а доза	3-я доза		4-а доза		ДП		ДП	ДП
Поліомієліт ⁴		1-а доза (ІПВ)	2-а доза (ІПВ)	3-я доза (ІПВ)		4-а доза (ІПВ)		ІПВ			
Ніб-інфекція ⁵		1-а доза	2-а доза	3-я доза		4-а доза					
Кір, епідемічний паротит, краснуха ⁶					1-а доза		2-а доза				
ВПЛ-інфекція ⁷									Одна доза		
COVID-19		Щеплення проводиться після досягнення 6 місяців у відповідності до категорій осіб, які визначені чинними рекомендаціями МОЗ України									
Інфекції, вакцинація проти яких не забезпечується коштом державного бюджету											

Пневмококова інфекція		Щеплення проводиться після досягнення віку 6 тижнів						
Ротавірусна інфекція		Щеплення проводиться після досягнення віку 6 тижнів.						
ВПЛ-інфекція							Щеплення проводиться після досягнення віку 9 років	
Менінгококова інфекція		Щеплення проводиться у відповідності до інструкції з застосування						
Вітряна віспа			Щеплення проводиться після досягнення віку 9 місяців					
Грип		Щеплення проводиться після досягнення віку 6 місяців						
Гепатит А					Щеплення проводиться після досягнення віку 12 місяців			
Кліщовий енцефалі					Щеплення проводиться після досягнення віку 12 місяців			

¹ Планова вакцинація дітей проти гепатиту В проводиться у віці 2 міс (1-е щеплення), 4 міс (2-е щеплення), 6 міс (3-є щеплення) та 18 міс (4-є щеплення), незалежно від маси тіла при народженні.

Щепленню однією дозою вакцини в першу добу життя підлягають новонароджені незалежно від маси тіла при народженні у наступних ситуаціях:

- Якщо мати новонародженого HBsAg «+» (позитивна).
- Якщо в матері новонародженого невизначений HBsAg статус. Вакцинація новонародженого проводиться одночасно з дослідженням статусу матері за HBsAg. У разі отримання позитивного результату в матері профілактика гепатиту В у новонародженого проводиться як у випадку щеплення дитини, народженої від HBsAg «+» (позитивної) матері.
- Якщо у матері новонародженого в анамнезі мав місце діагностований гепатит В або С (пролікований в тому числі).
- Якщо мати новонародженого анти HCV «+»/ ПЛР HCV «+».
- Якщо мати новонародженого має підтверджений «+» (позитивний) статус за ВІЛ.
- Новонародженим передчасно або з низької масою тіла при народженні (менше за 2000 г).
- Якщо в сімейному оточенні виражений контакт з особою інфікованою вірусом гепатиту В.
- Якщо при обстеженні в протязі антенатального/ранній постнатальний період виявлена патологія, яка є показанням для хірургічного втручання/введення препаратів крові.
- Схема вакцинації дітей, які потребують отримання дози вакцини проти гепатиту В в першу добу життя: 0 (перша доба, «нульова» доза) – 2 міс (1 доза) – 4 міс (2 доза) – 6 міс (3 доза) життя дитини. Перша доза вакцини вводиться в перші 12 годин життя дитини незалежно від маси тіла. Разом з вакцинацією, але не пізніше першого тижня життя, в іншу ділянку тіла рекомендовано вводити специфічний імуноглобулін проти гепатиту В з розрахунку 40 МО/кг маси тіла та не менше 100 МО.

Особливості вакцинації осіб, які не отримали щеплення відповідно до віку, який зазначений в Календарі, зазначені в главі 2 цього розділу.

² Щепленню для профілактики туберкульозу підлягають усі новонароджені діти, що не мають до цього протипоказань. Вакцинація проводиться через 24 години від народження до виписки з пологового стаціонару вакциною для профілактики туберкульозу (далі - БЦЖ). Діти, що народилися раніше 34 тижня гестації та з масою тіла до 2000 г мають бути вакциновані проти туберкульозу після досягнення дитиною маси тіла 2000 г. Щеплення БЦЖ новонародженим не проводиться, якщо за результатами обстеження в антенатальний період чи при попередній вагітності була народжена дитина з підозрою/діагностованим первинним імунодефіцитом, який є

протипоказанням до щеплення БЦЖ, або ж мали місце розвиток ускладнення від введення вакцини БЦЖ. В даному випадку питання про введення вакцини БЦЖ відтермінується до консультації у дитячого імунолога/отримання результатів лабораторного обстеження щодо первинного імунодефіциту.

Діти, які не були щеплені в пологовому стаціонарі, підлягають обов'язковій вакцинації проти туберкульозу до виповнення 18 років.

Дітям, яким не виповнилося дев'ять місяці (8 місяців включно), **щеплення проти туберкульозу проводяться без попередньої проби Манту/квантиферонового тесту у разі відсутнього відомого контакту з хворим на туберкульоз**. Після досягнення дев'ятимісячного віку перед виконанням щеплення дитині слід провести пробу **Манту/квантиферонового тесту**. Щеплення проводиться при негативному результаті проби/тесту.

Діти, щеплені БЦЖ, у яких не сформувався рубчик, проте є достовірне підтвердження проведення щеплення, не підлягають повторній вакцинації.

Не слід проводити подальшу вакцинацію в руку, в яку була введена БЦЖ, принаймні протягом трьох місяців.

Особливості вакцинації осіб, які не отримали щеплення відповідно до віку, який зазначений в Календарі, зазначені в главі 2 цього розділу.

³ Щеплення для профілактики дифтерії (Д), правця (П) та кашлюка (К) проводяться за віком: у 2 місяці (перше щеплення), у 4 місяці (друге щеплення), у 6 місяців (третє щеплення) та у 18 місяців (четверте щеплення).

Для вакцинації дітей за віком проти кашлюка можуть використовуватися вакцини як з ацелюлярним (далі - АаКДП), так і з цілюклетинним (далі - АКДП) кашлюковим компонентом. Перенесений кашлюк в анамнезі не є протипоказанням до вакцинації проти цієї хвороби.

Щеплення для профілактики дифтерії та правця (ДП) у 6 років проводять анатоксином дифтерійно-правцевим (далі - АДП). Щеплення для профілактики дифтерії та правця (ДП) у 16 років проводять анатоксином дифтерійно-правцевим зі зменшеним вмістом антигену (далі - АДП-М). Першу планову ревакцинацію дорослих за віком та епідоказаннями, які раніше були щеплені, проводять АДП-М у віці 26 років з подальшою плановою ревакцинацією АДП-М кожні 10 років від попереднього щеплення АДП-М.

Особливості вакцинації осіб проти кашлюка, дифтерії та правця, що не отримали щеплення за віком, наведено в главі 2 цього розділу.

Якщо екстреної імунопрофілактики правця був використана моновакцина (правцевий анатоксин), то дана доза не зараховується як вакцинація за Календарем. Наступні щеплення за Календарем плануються з дотриманням інтервалу в 4 тижні.

Особливості вакцинації осіб, які не отримали щеплення відповідно до віку, який зазначений в Календарі, зазначені в главі 2 цього розділу.

⁴ Вакцинація дітей для профілактики поліомієліту проводиться за віком 2 місяці (1 щеплення), 4 місяці (2 щеплення), 6 місяців (3 щеплення), 18 місяців (4 щеплення) та 6 років (5 щеплення).

Для профілактики поліомієліту застосовується інактивована поліомієлітна вакцина (далі – ІПВ).

Вакцина ІПВ може бути застосована як окремо, так і в складі комбінованих вакцин.

Особливості вакцинації осіб, які не отримали щеплення відповідно до віку, який зазначений в Календарі, зазначені в главі 2 цього розділу.

⁵ Щеплення для профілактики інфекції, спричиненої паличкою *Haemophilus influenzae* типу b (далі – НіВ-інфекція), проводиться за віком у 2 міс (1 щеплення) – 4 міс (2 щеплення) - 6 міс (3 щеплення) та в 18 міс (4 щеплення) життя. Вакцинація дітей для профілактики НіВ-інфекції, може проводитись моновакцинами та комбінованими вакцинами, що містять НіВ-компонент.

Планова вакцинація проводиться дітям до 4 років 11 місяців 29 днів. У старшому віці вакцинація проти НіВ-інфекції проводиться лише особам з групи ризику відповідно до глави 4 цього розділу за окремими показаннями.

Особливості вакцинації осіб, які не отримали щеплення відповідно до віку, який зазначений в Календарі, зазначені в главі 2 цього розділу.

⁶ Вакцинація дітей для профілактики кору, епідемічного паротиту та краснухи проводиться у віці 12 місяців (перше щеплення) та у 4 роки (друге щеплення).

Перенесене захворювання на одну чи дві з вказаних інфекцій - кір, епідемічний паротит чи краснуху, не є протипоказанням до щеплення з використанням комбінованої вакцини.

Особливості вакцинації осіб, які не отримали щеплення відповідно до віку, який зазначений в Календарі, зазначені в главі 2 цього розділу.

⁷ Вакцинація проти ВПЛ-інфекції проводиться планово за Календарем дівчатам при досягненні віку 12-13 років одноразово. Дівчатам, які живуть з ВІЛ та дітям з історією сексуального насильства вакцину проти ВПЛ слід вводити якомога раніше, починаючи з 9 років. Вакцинація дівчат, які живуть з ВІЛ, має проводитися за тридозною схемою.

2. Щеплення осіб з порушенням Календаря та осіб, які отримали щеплення за Календарем інших країн

При вирішенні питання про щеплення осіб з порушенням цього Календаря необхідно проводити вакцинацію з дотриманням мінімальних інтервалів.

Не слід розпочинати серію вакцинації спочатку, якщо була пропущена доза, незалежно від того, скільки часу минуло, якщо іншого не передбачено інструкцією до використання вакцини. Необхідно ввести дози, яких не вистачає, за графіком з дотриманням мінімальних інтервалів.

Мінімальний інтервал - інтервал, який допускається до введення вакцини/анатоксину проти однієї і тієї самої інфекції особам з порушенням цього Календаря. Введення чергової дози вакцини/анатоксину з меншим, ніж мінімальний, інтервалом не зараховується. При виборі схеми вакцинації необхідно керуватися інструкцією виробника про застосування вакцини/анатоксину.

Для дітей віком від 3 місяців до 6 років 11 місяців 29 днів

Профілактика інфекції/Вакцини, анатоксину		Мінімальний інтервал між введенням доз вакцини		
		1-2-а дози	2-3-я дози	3-4-а дози
Кашлюк, дифтерія, правець ¹	До 1 року	4 тижні	4 тижні	6 місяців
	старше 1 року	4 тижні	6 місяців	за Календарем, якщо інтервал між першою ревакцинацією і ревакцинацією за віком становить понад 1 рік
Поліомієліт ²		4 тижні	4 тижні	6 місяців
Гепатит В ³		4 тижні	4 тижні	4 тижні
Кір, епідемічний паротит, краснуха ⁴		4 тижні	-	-
Ніб-інфекція ⁵		4 тижні, 2-а доза не вводиться, якщо 1-у дозу введено у віці від 12 місяців до 4 років 11 місяців 29 днів	4 тижні, 3-я доза не вводиться, якщо 2-у дозу введено у віці від 12 місяців до 4 років 11 місяців 29 днів	6 місяців, 4-а доза не вводиться, якщо 3-ю дозу введено у віці від 12 місяців до 4 років 11 місяців 29 днів
Туберкульоз/БЦЖ ⁶		Вводиться одноразово до 18 років		

Для дітей віком від 7 до 17 років 11 місяців 29 днів, дорослих

Профілактика інфекції/Вакцини, анатоксину		Мінімальний інтервал між введенням доз вакцини		
		1-2-а дози	2-3-я дози	Ревакцинація
Дифтерія, правець ¹		4 тижні	6 місяців	наступні кожні 10 років або за Календарем, але не раніше ніж 1 рік
Поліомієліт ²		4 тижні	4 тижні	6 місяців
Гепатит В ³		4 тижні	4 тижні	-
Кір, епідемічний паротит, краснуха ⁴		4 тижні	-	-
Туберкульоз/БЦЖ ⁶		Вводиться одноразово до 18 років		
ВПЛ ⁷		Вводиться одноразово до 15 років		

¹ Для вакцинації проти кашлюка, дифтерії, правця (КДП) можуть бути використані вакцини з цілюлярним та ацелюлярним кашлюковим компонентом. Вакцини з цілюлярним кашлюковим компонентом може бути використана для щеплення дітей до 6 років 11 місяців 29 днів. Вакцини з ацелюлярним кашлюковим компонентом можуть бути використані для щеплення як до, так і після виконання дитині віку 7 років, якщо не заборонено інструкцією для даної вакцини.

Щеплення дітей до року (від 3 місяців і до 1 року) розпочинається у визначений день з подальшим дотриманням мінімальних інтервалів між першою і другою, другою і третьою дозами щонайменше 4 тижні з урахуванням вакцинації за віком. Наступні дози щеплень проводяться за Календарем щеплень.

Дітям від 1 до 6 років 11 місяців 29 днів, які не отримали жодного щеплення для профілактики кашлюка, дифтерії, правця - провести щеплення з отриманням серії з трьох доз вакцини, що містить правцевий та дифтерійний анатоксини, кашлюковий компонент (з цілюлярним чи ацелюлярним компонентом); з дотриманням інтервалу між першою та другою дозами - щонайменше 28 днів, між другою та третьою дозами - щонайменше 6 місяців. Наступна ревакцинація здійснюється за Календарем щеплень, якщо інтервал між першою ревакцинацією і ревакцинацією за віком становить понад 1 рік. У випадку, якщо введення третьої дози вакцини припадає на вік після п'яти років, дана доза зараховується як ревакцинація за віком в 6 років. У випадку введення третьої дози раніше 5 років, необхідно провести ревакцинацію за віком в 6 років.

Дітям віком від 7 років до 17 років 11 міс 29 днів, які не отримали жодного щеплення для профілактики вказаних інфекцій, провести щеплення з отриманням серії з трьох доз вакцини, що містить правцевий та дифтерійний анатоксини; з дотриманням інтервалу між першою та другою дозами - щонайменше 28 днів, між другою та третьою дозами - щонайменше 6 місяців.

Дорослим провести щеплення з отриманням серії з трьох доз вакцини, що містить правцевий та дифтерійний анатоксини, з дотриманням інтервалу між першою та другою дозами - щонайменше 28 днів, між другою та третьою дозами - щонайменше 6 місяців; щеплення може бути проведене із застосуванням вакцини з ацелюлярним кашлюковим компонентом у відповідності до затвердженої інструкції з медичного застосування. Для ревакцинації проти дифтерії та правця може бути використана будь-яка вакцина, що містить відповідні анатоксини, та дозволена до використання у даному віці.

У разі отримання щеплення дитиною за Календарем інших країн рекомендовано провести ревакцинацію у 6 років вакциною, що містить правцевий та дифтерійний анатоксини, якщо минув інтервал понад один рік після останньої ревакцинації. Якщо минув інтервал менше одного року від останньої ревакцинації, рекомендовано зарахувати як щеплення за віком у 6 років.

² Якщо остання доза вакцинального комплексу (перша ревакцинація) проти поліомієліту збігається з віком проведення ревакцинації в 6 років, перша ревакцинація зараховується як ревакцинація за віком у 6 років.

Щеплення дітей з порушенням цього Календаря призначаються лікарем з такого розрахунку, щоб дитина встигла одержати чотириразове щеплення проти поліомієліту до віку 17 років 11 місяців 29 днів. У разі неможливості отримати 4 дози вакцини проти поліомієліту дитиною до віку 17 років 11 місяців 29 днів вводять стільки доз, скільки дитина встигне отримати до виповнення їй зазначеного віку.

Щеплення незалежно від віку проводиться інактивованою вакциною проти поліомієліту.

Особам, старшим 18 років, вакцинація проводиться за епідемічними показаннями.

³ Якщо вакцинація розпочинається пізніше 3-ого місяця життя дитини, щеплення плануються з урахуванням мінімального інтервалу між дозами. **Щеплення проти гепатиту В проводиться дітям до досягнення віку 18 років.** Вакцинація проти гепатиту В вважається завершеною при отриманні особою щонайменше трьох щеплень. Разом з тим, при використанні комбінованої вакцини, до складу якої входить вакцина проти гепатиту В, схема вакцинації може передбачати введення 4 дози. В даному разі, інтервал між введенням доз вакцини проти гепатиту В визначається схемою застосування комбінованої вакцини.

⁴ Дітям, що не були вакциновані проти кору, паротиту чи краснухи за віком у 12 місяців та в 4 років, щеплення починають робити у будь-якому віці до 17 років 11 місяців 29 днів. Дитина має отримати дві дози з дотриманням між ними мінімального інтервалу введення. Вакцинація проти кору, епідемічного паротиту та краснухи дітей вважається завершеною, якщо дитина отримала два щеплення до кожної із зазначених інфекцій з інтервалом між першим та другим щепленням щонайменше 28 днів та за умови, що першу дозу вакцини було введено у віці 12 місяців та пізніше. Якщо першу дозу вакцини КПК було введено до виконання віку 12 місяців життя, дана доза вакцини не зараховується до курсу щеплень. Проте, у випадку, якщо дитина з будь-яких причин отримала першу дозу КПК після 11 місяців життя, рекомендовано у якості винятку її зарахувати і вважати щеплення повноцінним коли дитина отримала другу дозу після 12 місяців життя та не раніше ніж минуло 3 місяці від введення першої дози вакцини. Якщо друга доза вакцини КПК була введена протягом чотирьох днів до закінчення 28 денного інтервалу (не раніше 24 дня) після введення першої дози вакцини КПК, то таку дозу рекомендовано зарахувати.

Якщо дитина отримала другу дозу вакцини проти кору, епідемічного паротиту, краснухи раніше досягнення віку 4 років, але з дотриманням мінімального інтервалу між введенням першої та другої дози вакцини, у введенні дози у віці 4 років не має потреби.

Допускається введення третьої дози вакцини проти кору у складі комбінованої вакцини проти кору, епідемічного паротиту та краснухи, якщо дитина раніше отримала лише одну дозу вакцини проти краснухи та/або епідемічного паротиту

⁵ Вакцинація проти Ніб-інфекції проводиться дітям до 4 років 11 місяців 29 днів. У старшому віці вакцинація проти Ніб-інфекції проводиться лише особам з групи ризику відповідно до положень глави 4 цього розділу.

⁶ Щеплення, раніше невакцинованих дітей, проводиться до виконання 18 річного віку. Щеплення, раніше невакцинованих дорослих, проводиться при наявності факторів професійного ризику.

Щеплення БЦЖ дітей віком до 2 місяців, не щеплених на 2-5 добу від народження, проводиться без попередньої проби Манту/квантиферонового тесту.

Щеплення БЦЖ дітей віком від 2 місяців до 8 місяців включно проводиться після попереднього проведення проби Манту/квантиферонового тесту у разі негативного результату при відомому контакті з хворим на туберкульоз. В іншому випадку, проведення проби Манту/квантиферонового тесту в даному віці не проводиться для прийняття рішення щодо вакцинації БЦЖ.

Щеплення дітей старше 8 місяців проводиться після проведення проби Манту/квантиферонового тесту у разі негативного результату.

Щеплення БЦЖ може бути проведене протягом 2 місяців при негативному результаті проби. При перевищенні терміну 2 місяців, якщо з будь-яких причин щеплення БЦЖ не було проведене, щеплення проводиться після повторної проби Манту та при її негативному результаті, але не раніше ніж через 6 місяців від попередньої проби Манту.

При проведенні щеплень із застосуванням окремих вакцин або анатоксинів для профілактики різних інфекційних хвороб необхідно дотримуватися таких особливостей їх введення:

Поєднання препаратів для щеплення	Можливе поєднання
≥2 неживі вакцин та/або анатоксинів	Вакцини та/або анатоксини можуть бути введені одночасно в різні ділянки тіла або з будь-яким інтервалом між введенням доз, якщо іншого не зазначено в інструкції до застосування
Живі вакцини + неживі вакцини або анатоксини	Вакцини можуть бути введені одночасно в різні ділянки тіла або з інтервалом не менше 4 тижнів, , якщо іншого не зазначено в інструкції до застосування
≥2 живих вакцин для парентерального введення (крім БЦЖ)	Вакцини можуть бути введені одночасно в різні ділянки тіла або з інтервалом не менше 4 тижнів, , якщо іншого не зазначено в інструкції до застосування
Вакцини проти туберкульозу (БЦЖ)	Вакцини та/або анатоксини можуть бути введені одночасно в різні ділянки тіла або з будь-яким інтервалом між введенням, якщо іншого не зазначено в інструкції до застосування
Живі вакцини для орального введення + будь-яка інша вакцина	Вакцини та/або анатоксини можуть бути введені одночасно в різні ділянки тіла або з будь-яким інтервалом між введенням доз, якщо іншого не зазначено в інструкції до застосування

За потреби лікар має право ввести всі вакцини/анатоксини, що показані за цим Календарем, за одне відвідування особою закладу охорони здоров'я.

Введення парентеральних вакцин можна здійснювати в одну анатомічну ділянку при дотриманні відстані між ін'єкціями в 2,5 см або в різні ділянки тіла за умови, що це не суперечить інструкції про застосування конкретної вакцини/анатоксину.

Вакцина БЦЖ має вводитися в різні руки з іншими вакцинами при одночасному введенні. Не слід проводити подальшу вакцинацію в руку, в яку була введена БЦЖ, принаймні протягом трьох місяців.

В іншому випадку лікар планує такі щеплення з урахуванням мінімальних інтервалів між введенням вакцин/анатоксинів.

Щеплення за станом здоров'я, при окремих фізіологічних станах (вагітність, лактація)

Щеплення за станом здоров'я осіб з високим ризиком виникнення та тяжким перебігом інфекцій, вакцинації для профілактики яких не передбачені в главі 1 цього розділу, є обов'язковими в медичному супроводі таких осіб.

Схема щеплення осіб за станом здоров'я

Профілактика інфекції	Схема щеплення, вакцини /анатоксини	Перелік захворювань, які мають високий ризик виникнення ускладнень та тяжкий перебіг інфекцій
Грип	Щороку. Дозволена для щеплення дітям з 6-місячного віку	ВІЛ-інфекція
		Цукровий діабет
		Первинні імунodefіцити (сективний дефіцит IgA, дефіцит субкласів IgG, транзиторна гіпогаммаглобулінемія, дефіцити системи фагоцитозу, дефіцити системи комплементу)
		Хронічні захворювання печінки (у тому числі фіброз та цироз печінки)
		Бронхіальна астма
		Ураження нирок (хронічна ниркова недостатність або нефротичний синдром)
		Хронічні захворювання легень (уроджені аномалії, набуті хвороби, муковісцидоз)
		Хронічні ураження серцево-судинної системи (уроджені та набуті вади серця, кардіоміопатія)
		Функціональна чи анатомічна аспленія (у тому числі серпоподібно-клітинна анемія)
		Трансплантація кісткового мозку
		Пацієнти, що тривало отримують ацетилсаліцилову кислоту; лімфома; множинна мієлома; лейкемія
Вагітність		
Пневмококова інфекція	Щеплення кон'югованою вакциною або некон'югованою полісахаридною вакциною проводяться відповідно до інструкції про використання вакцин	ВІЛ-інфекція
		Ураження нирок (хронічна ниркова недостатність або нефротичний синдром)
		Первинні імунodefіцит дефіцит системи комплементу (ранніх білків - C1, C2, C3, C4), селективний дефіцит IgA
		Бронхіальна астма

		Функціональна чи анатомічна аспленія (у тому числі серпоподібно-клітинна анемія)
		Хронічні захворювання печінки (у тому числі фіброз та цироз печінки)
		Назальна лікворея
		Цукровий діабет типу 1
		Хронічні захворювання легень (уроджені аномалії, набуті хвороби, муковісцидоз) та бронхоектатична хвороба
		Туберкульоз (інфіковані мікобактерією туберкульозу)
		Хронічні ураження серцево-судинної системи (уроджені та набуті вади серця, клапанів, кардіоміопатії)
		Лімфома; множинна міелома; лейкемія; хвороба Ходжкіна
		Імуносупресивна терапія
		Трансплантація кісткового мозку
		Трансплантація органів
Ніб-інфекція	Щеплення проводяться невакцинованим раніше	Первинні імунодефіцит - дефіцит системи комплементу (ранніх білків - C1, C2, C3, C4), селективний дефіцит IgA
		Хронічні захворювання легень (уроджені аномалії, набуті хвороби, муковісцидоз) та бронхоектатична хвороба
		Лімфома; множинна міелома; лейкемія
		Хвороба Ходжкіна
		Трансплантація кісткового мозку
		Трансплантація органів
Менінгококова інфекція	Щеплення проводяться полісахаридною вакциною особам, старшим 24 місяців життя, одноразово. Щеплення кон'югованою вакциною проводяться дітям віком до 2 років	Функціональна чи анатомічна аспленія (у тому числі серпоподібно-клітинна анемія)
		Комплемент C1, C2, C3, C4, C5-C9, пропердин, фактор В

Гепатит В	Щеплення проводяться невакцинованим раніше	Хронічні ураження печінки (інфекційного та неінфекційного генезу)
		Трансплантація органів та тканин
		Особи, що перебувають на гемодіалізі
		Особи, що отримують багаторазові довготривалі переливання донорської крові або її препаратів
		Особи, що потребують планових оперативних втручань
Гепатит А	Щеплення проводяться особам, старшим 12 місяців, дворазово з інтервалом у 6 місяців зареєстрованими в Україні вакцинами	Хронічні ураження печінки (інфекційного та неінфекційного генезу)
		Трансплантація печінки
Вітряна віспа	Щеплення проводяться особам, старшим 9 місяців, дворазово з інтервалом принаймні 6 тижнів після першої, але ні за яких обставин не раніше, ніж через 4 тижні після першої дози.	Особи, що перебувають на гемодіалізі
		Особи з хронічним захворюванням нирок
		Функціональна чи анатомічна аспленія (у тому числі серпоподібно-клітинна анемія)
		Особи з хронічним захворюванням легень (у тому числі з муковісцидозом)
		Особи зі станами, що вимагають тривалої терапії саліцилатами
COVID-19	Щеплення проводяться особам, старшим 6 місяців	Категорії осіб визначаються чинними рекомендаціями МОЗ України

III. Рекомендовані щеплення

Щеплення для профілактики	Групи, що підлягають щепленню
Вітряної віспи	Здорові діти, які досягли 12-місячного віку і не хворіли на вітряну віспу; діти при вступі до дитячого дошкільного закладу та школи, які раніше не хворіли на вітряну віспу; працівники охорони здоров'я та освіти, які мають високий ризик інфікування і не хворіли на вітряну віспу

Гепатиту А	Персонал установ громадського харчування та підприємств харчової промисловості, який бере участь у приготуванні (виробництві), транспортуванні та реалізації продуктів харчування; військовослужбовці, співробітники МВС України, пожежники, персонал служб спеціального призначення (оперативні служби); персонал з обслуговування водоочисних споруд, водопровідних мереж, з обслуговування каналізаційних систем та каналізаційних очисних споруд; особи, які беруть участь у миротворчих заходах, наданні гуманітарної допомоги тощо; особи, які вживають наркотичні речовини внутрішньовенно, ВІЛ-інфіковані; особи, що проживають в ендемічних регіонах щодо гепатиту А; особи, які подорожують до регіонів з високою ендемічністю щодо гепатиту А; особи, які спілкувалися з хворим на гепатит А в осередках інфекції
Гепатиту В	Медичні працівники; військовослужбовці, співробітники МВС України, пожежники, персонал служб соціального призначення (оперативні служби); персонал та пацієнти закритих закладів (закладів з надання психіатричної допомоги тощо); персонал та особи, що перебувають у закладах виконання покарань; персонал сфери послуг, що за специфікою своєї професійної діяльності може мати контакт з біологічними рідинами людини (перукарі, персонал салонів краси, масажисти тощо), а також особи, які навчаються за цими спеціальностями; спортсмени; особи, які вживають наркотичні речовини внутрішньовенно, ВІЛ-інфіковані, особи з венеричними захворюваннями; особи, які часто змінюють сексуальних партнерів; жінки, котрі надають сексуальні послуги; чоловіки, котрі мають статеві стосунки з чоловіками; молоді люди віком 20-40 років, у першу чергу жінки; хворі на хронічні та онкологічні захворювання з хронічною печінковою недостатністю; особи, які подорожують до регіонів з високою ендемічністю щодо гепатиту В
Грипу	Військовослужбовці, будівельники, працівники Державної автомобільної інспекції Міністерства внутрішніх справ України, медичні працівники тощо; особи, які доглядають хворих на грип удома; діти із 6-місячного віку; особи похилого віку після 60 років; трудові колективи підприємств, установ, організацій; жінки, які планують вагітність, під час епідемії грипу; вагітні
Кашлюку	Ревакцинація раніше вакцинованих дітей та дорослих для профілактики кашлюку
Краснухи	Дорослі для профілактики краснухи, ВІЛ-інфіковані (відповідно до глави 3 розділу II цього Календаря)
Епідемічного паротиту	Дорослі для профілактики епідемічного паротиту, ВІЛ-інфіковані (відповідно до глави 3 розділу II цього Календаря)
Кору	Дорослі для профілактики кору, ВІЛ-інфіковані (відповідно до глави 3 розділу II цього Календаря)
Пневмококової інфекції	Діти та дорослі для профілактики пневмококової інфекції; діти із закритих колективів; особи похилого віку, особливо які мешкають в інтернатах
Менінгококової інфекції	Діти та дорослі для профілактики менінгококової інфекції
Папіломавірусної	Для запобігання виникненню цервікальної інтраепітеліальної неоплазії 2-3-го ступенів та раку шийки матки, піхви, вульви, генітальних кондилом (у чоловіків та жінок) та

інфекції	інших захворювань, що спричиняються вірусом папіломи людини
Ротавірусної інфекції	Для профілактики гастроентеритів, що спричинені ротавірусом
COVID-19	Для профілактики COVID-19
Захворювання, для імунопрофілактики яких існує вакцина, зареєстрована в Україні	Особи, які бажають зробити щеплення в лікувально-профілактичних закладах за направленням лікаря

Вакцинацію проводять зареєстрованими в Україні вакцинами/ анатоксинами відповідно до інструкції із застосування.

{Розділ III із змінами, внесеними згідно з Наказом Міністерства охорони здоров'я № 190 від 01.02.2022}

IV. Щеплення, які проводяться у відповідності до роду діяльності та стилем життя, на ендемічних і ензоотичних територіях та за епідемічними показаннями

1. Ендемічна територія - територія, у межах якої протягом тривалого часу реєструються непоодинокі випадки захворювання населення певною інфекційною хворобою.

2. Ензоотична територія - територія, у межах якої протягом тривалого часу реєструються непоодинокі випадки захворювання населення певною інфекційною хворобою, переносником якої є тварина.

3. Епідемічні показання - показання до проведення активної імунопрофілактики, що не передбачена вакцинацією за віком, у разі виникнення неблагополучної епідемічної ситуації або загрози її виникнення, а також при можливому ризику інфікування у випадку контакту особи з джерелом інфекції.

Щеплення для профілактики	Терміни початку вакцинації	Терміни ревакцинації	Примітки
Туляремії ¹	Згідно з інструкцією із застосування вакцини	Згідно з інструкцією із застосування вакцини	Планову імунопрофілактику проводять окремим професійним групам і особам, які мешкають на ендемічних та ензоотичних територіях
Бруцельозу ²	Згідно з інструкцією із застосування вакцини	Згідно з інструкцією із застосування вакцини	
Гарячки Ку	Згідно з інструкцією із застосування вакцини	Згідно з інструкцією із застосування вакцини	Імунопрофілактику проводять за епідемічними показаннями
Кліщового енцефаліту	Згідно з інструкцією із застосування вакцини	Згідно з інструкцією із застосування вакцини	

Чуми ³	Згідно з інструкцією із застосування вакцини	Згідно з інструкцією із застосування вакцини	Імунопрофілактику проводять за епідпоказаннями
Черевного тифу ⁴	Згідно з інструкцією із застосування вакцини	Згідно з інструкцією із застосування вакцини	Імунізація проводиться у разі визначення території неблагополучною за 2-3 місяці до епідпідйому за рішенням головного державного санітарного лікаря відповідної території
Грипу ⁵	Згідно з інструкцією із застосування вакцини	Згідно з інструкцією із застосування вакцини	
Жовтої лихоманки	Згідно з інструкцією із застосування вакцини	Не проводиться	Імунізація проводиться за 10 діб до виїзду особам, які виїжджають у країни, ендемічні з цієї інфекції
Сказу ⁶	При зверненні по медичну допомогу з приводу укусів, подряпин, ослизнення хворими або підозрілими щодо захворювання на сказ тваринами	Згідно з інструкцією із застосування вакцини	Планову імунопрофілактику проводять особам з групи ризику захворювання на сказ. Проводиться курс щеплень вакциною і антирабічним імуноглобуліном
Дифтерії ⁷	За епідпоказаннями	Згідно з інструкцією із застосування вакцини	
Правця	За епідпоказаннями	Згідно з інструкцією із застосування вакцини	
Гепатиту А ⁸	За епідпоказаннями	Згідно з інструкцією із застосування вакцини	
Поліомієліту ⁹	За епідпоказаннями	Згідно з інструкцією із застосування вакцини	
Кору ¹⁰	За епідпоказаннями	Згідно з інструкцією із застосування вакцини	
Епідемічного паротиту ¹⁰	За епідпоказаннями	Згідно з інструкцією із застосування вакцини	
Краснухи ¹⁰	За епідпоказаннями	Згідно з інструкцією із застосування вакцини	
Менінгококової інфекції ¹¹	За епідпоказаннями	Згідно з інструкцією із застосування вакцини	
Гепатиту В ¹²	За епідпоказаннями	Згідно з інструкцією із застосування вакцини	
Сибірської виразки ³	За епідпоказаннями	Згідно з інструкцією із	

		застосування вакцини	
Вітряної віспи	За епідоказаннями	Згідно з інструкцією із застосування вакцини	
Кашлюку	За епідоказаннями	Згідно з інструкцією із застосування вакцини	
COVID-19	За епідоказаннями	Згідно до чинних рекомендацій МОЗ України	

¹ Для профілактики туляремії щепленню підлягають:

персонал пунктів, підприємств із заготівлі шкур промислових тварин, їх первинної обробки;
 працівники овоче-, зернохвищ, цукрових заводів, елеваторів;
 мисливці, лісники, меліоратори;
 медичний персонал відділів і лабораторій особливо небезпечних інфекцій, протичумних установ, які працюють з живими культурами туляремії або зараженим матеріалом;
 працівники млинів, комбікормових заводів, льонозаводів, підприємств з переробки сільськогосподарської продукції та сировини тваринного походження, працівники, які працюють з фуражем, пастухи, рільники, меліоратори, геологи, будівельники, які працюють у природних осередках туляремії.

² Для профілактики бруцельозу щепленню підлягають:

працівники тваринницьких господарств, неблагополучних щодо бруцельозу, незалежно від форми власності;
 працівники м'ясокомбінатів, забійних пунктів та інших підприємств з переробки сировини й продуктів тваринництва, до яких надходять сільськогосподарські тварини або сировина тваринного походження з господарств, неблагополучних щодо бруцельозу;
 спеціалісти ветеринарної медицини, які працюють з живими культурами бруцел або зараженим матеріалом, а також обслуговують господарства, неблагополучні щодо бруцельозу;
 інші категорії населення у разі стійкого неблагополуччя територій згідно з рішенням територіальних закладів державної санітарно-епідеміологічної служби, надзвичайних протиепідемічних та протиепізоотичних комісій.

³ Для профілактики чуми та сибірської виразки щепленню підлягають:

працівники лабораторій відділів особливо небезпечних інфекцій лабораторних центрів та працівники лабораторій ветеринарної медицини, які працюють з живими культурами чуми/сибірської виразки або зараженим матеріалом.

⁴ Для профілактики черевного тифу щепленню підлягають:

працівники водогінних та каналізаційних мереж, станцій очистки.

⁵ Для профілактики грипу щепленню підлягають:

групи медичного ризику (високий ризик клінічних ускладнень грипу):
 особи з хронічними захворюваннями дихальної та серцево-судинної систем, нирок, порушенням обміну речовин;
 особи віком понад 60 років;
 особи, що перебувають у спеціалізованих колективах (інтернатах, будинках для осіб похилого віку, будинках дитини тощо);
 групи епідемічного ризику (висока можливість інфікування грипом):
 діти загальноосвітніх закладів;
 персонал медичних закладів;
 персонал дошкільних, середніх та інших навчальних закладів, інтернатів, будинків дитини та будинків для громадян похилого віку тощо;
 робітники сфери послуг, торгівлі, транспорту, військові, а також особи, що перебувають у контакті з великою кількістю людей;
 персонал підприємств, установ, організацій (з метою запобігання спалахам інфекційних хвороб);
 особи, які доглядають хворих на грип удома;
 особи віком понад 60 років;
 жінки, які планують вагітність, під час епідемії грипу;
 вагітні.

⁶ Для профілактики сказу щепленню підлягають:

працівники ветеринарних лабораторій, клінік та інших лабораторій, які працюють із вуличним вірусом сказу, мисливці, лісники, спеціалісти ветеринарної медицини, працівники боєнь, таксидермісти;
 особи, що виконують роботи з відлову і утримання бездомних тварин;
 працівники притулків для утримання тварин;
 особи при зверненні за медичною допомогою з приводу укусів, подряпин, ослизнення хворими або підозрюваними щодо захворювання на сказ тваринами.

⁷ Для профілактики дифтерії при виникненні осередку інфекції контактні особи залежно від їх вакцинального статусу підлягають обов'язковій негайній імунізації:

нещеплені особи, або не мають даних щодо вакцинації повинні одержати первинний вакцинальний комплекс (вакцинація та перша ревакцинація) препаратами згідно з віком;
 особи, які підлягають ревакцинації згідно з цим Календарем у поточному році, повинні негайно отримати чергову ревакцинацію;

особи, імунізовані згідно з цим Календарем, повинні отримати додаткову дозу вакциною, яка містить дифтерійний анатоксин залежно від віку, якщо після останнього щеплення проти дифтерії пройшло більше року.

8 Для профілактики гепатиту А при епідемічному підйомі захворювання щепленню підлягають: діти від 2-х до 10-ти років, які мешкають на ендемічних територіях (середні показники захворюваності на гепатит А за останні 5 років перевищують аналогічні середні показники захворюваності по Україні більше ніж у 2 рази); персонал з обслуговування водоочисних споруд, водогінних мереж, каналізаційних систем та каналізаційних очисних споруд;

особи, які беруть участь у миротворчих заходах, наданні гуманітарної допомоги тощо;

особи, які подорожують до регіонів з високою ендемічністю щодо гепатиту А.

При виникненні осередку захворювання на гепатит А вакцинацію контактним особам проводять протягом першого тижня.

9 Для профілактики поліомієліту у разі завезення чи створення загрози завезення «дикого» поліовірусу на територію України або виявлення дериватів його вакцинних штамів.

10 Для профілактики кору, епідемічного паротиту, краснухи при виникненні осередку (наявність контактних осіб) цих інфекцій проводять вакцинацію в перші три дні від моменту контакту.

Якщо минуло більше трьох днів від моменту контакту, особам, у яких відсутні клінічні прояви захворювання, з метою забезпечення імунітету на майбутнє у разі неінфікування, проводять вакцинацію негайно (якомога раніше). Рішення про проведення щеплення за таких обставин приймають лікуючий лікар та пацієнт на підставі оцінки ризиків та переваг.

За наявності епідемічних показань, пов'язаних із можливим ризиком інфікування у випадку контакту дитини з джерелом інфекції, дозволяється введення дози вакцини у віці від 6 місяців. У такому випадку введена доза (нульова) не зараховується як перша доза вакцинації за віком. Подальші планові щеплення проводяться згідно з Календарем профілактичних щеплень, з дотриманням інтервалу між нульовою дозою та подальшими плановими щепленнями не менше одного місяця.

Дорослим за відсутності протипоказань, що наведені в інструкції із застосування вакцини, роблять щеплення без обмежень за віком, якщо вони не хворіли на вказані інфекції та/або не мають зазначеного в медичній документації підтвердження введення двох доз вакцини, або мають негативні результати лабораторного обстеження щодо наявності специфічних антитіл IgG.

11 Для профілактики менінгококової інфекції при епідемічному підйомі захворюваності з генералізованими формами щепленню підлягають:

особи, які мешкають на ендемічних територіях;

особи, що перебувають у вогнищах інфекції, спричиненої менінгококом відповідної серогрупи.

12 Для профілактики гепатиту В щепленню підлягають:

медичні працівники, студенти навчальних закладів, які відповідно до професійних обов'язків мають контакт з кров'ю, її препаратами та здійснюють парентеральні маніпуляції;

особи, які контактували з хворими на гепатит В;

реципієнти донорської крові та її препаратів;

діти в дитячих будинках та будинках дитини;

члени родин, у яких є хворі на гепатит В та носії вірусу гепатиту В;

пацієнти з хронічними захворюваннями печінки;

пацієнти, які підлягають плановому оперативному втручанню.

4. Рішення про проведення обов'язкових профілактичних щеплень за епідемічними показаннями на ендемічних та ензоотичних територіях приймають головний державний санітарний лікар України, головні державні санітарні лікарі Автономної Республіки Крим, областей, міст Києва та Севастополя.

5. Щеплення осіб, які виїжджають за межі України, проводяться з урахуванням епідемічної ситуації в країні виїзду відповідно до рекомендацій ВООЗ.